

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/208/2016
Identifikačné číslo spisu:	8108231756
Dátum vydania rozhodnutia:	07.06.2017
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:8108231756.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: SIBERIA s. r. o., so sídlom v Prešove, Tkáčska 6507/2, IČO: 36 479 802, zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Ladislav Jančí, s. r. o. so sídlom v Ružomberku, Dončova 1451/21, proti žalovanej: Slovenská republika - Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, Chlumeckého 2, P. O. BOX 57, Bratislava 212, o určenie povinnosti nahradiť škodu, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 15 C 196/2008, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 26. mája 2016, sp. zn. 5 Co 132/2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 26. mája 2016, sp. zn. 5 Co 132/2015 a vec vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 26. mája 2016 sp. zn. 5 Co 132/2015 potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, ďalej aj „O. s. p.“) rozsudok Okresného súdu Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) zo 6. februára 2015 č. k. 15 C 196/2008-433, ktorým zamietol žalobu žalobkyne o náhradu škody pre nesprávny úradný postup v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil (§ 219 ods. 2 O. s. p.) so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, že v prejednávanej veci bol preukázaný nesprávny úradný postup orgánu štátnej správy (ako prvý predpoklad pre uplatnenie zodpovednosti za škodu spôsobenú štátom), konkrétne Katastrálneho úradu a Správy katastra Prešov v katastrálnom konaní č. V2902/2004, ktorý nepostupoval v súlade s ustanovením § 32 ods. 1 Katastrálneho zákona v spojení s § 27 ods. 2 Správneho poriadku a porušil hneď po podaní návrhu na vklad vlastníckeho práva dňa 13. júla 2004 zákonnú 30-dňovú lehotu a nepovolil vklad vlastníckeho práva v prospech právneho predchodcu žalobkyne (t. j. Prešovskej univerzity v Prešove), ale v posledný deň uvedenej lehoty 13. augusta 2004 konanie prerušil. Aj následné kroky orgánu štátnej správy boli nezákonné, nerešpektujúce právny názor odvolacieho orgánu a keďže pre takýto postup nebol daný dôvod, javí sa až svojvoľný. Ďalej bola preukázaná aj existencia druhého predpokladu uplatnenia zodpovednosti za škodu spôsobenú štátom a tým je vznik škody, ktorou je ujma v majetkovej sfére

poškodeného objektívne vyjadriteľná v peniazoch. V tomto prípade je škodou zmenšenie majetku poškodeného (právneho predchodcu žalobkyne), ktorá vznikla v dôsledku škodovej udalosti, t. j. nepovolením vkladu vlastníckeho práva pre kupujúceho v zákonom stanovenej 30-dňovej lehote (13. augusta 2004). Z uvedeného dôvodu nedošlo k majetkovému prírastku na strane kupujúceho, ktorý v prípade štandardného zákonného postupu (t. j. povolenia vkladu) mal nadobudnúť nehnuteľnosť v hodnote pôvodne 39.750.000,- Sk, k čomu ale z dôvodov prieťahov v konaní spôsobených Správou katastra Prešov nedošlo. Navyše po vyhlásení konkurzu na majetok predávajúceho OZKN, a. s. Prešov dňa 30. júna 2005 bola predávaná nehnuteľnosť zahrnutá do konkurznej podstaty a v rámci podstaty predaná. K uspokojeniu pohľadávky kupujúceho však nedošlo. Pokiaľ sa týka tretieho predpokladu vyvodenia zodpovednosti za škodu spôsobenú štátom, a síce príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a vzniknutou škodou, bolo síce preukázané, že skutočne nesprávny úradný postup žalovanej (viď vyššie) bol významným článkom čo do príčiny a následku a ak by nedošlo k nesprávnemu úradnému postupu, možno by sa majetok právneho predchodcu žalobkyne nebol zmenšil, avšak zo sledu príčiny a následkov vyplýva, že k zmenšeniu majetku nedošlo priamo a nesprostredkovane nesprávnym úradným postupom žalovanej, ale pridružila sa ďalšia skutočnosť, ktorá mala vplyv na nevyplatenie kúpnej ceny, a to vyhlásenie konkurzu na majetok predávajúceho - spoločnosti OZKN, a. s. uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa 30. júna 2005 č. k. 6 K 67/2003-102. Keďže pre úspešné uplatnenie práva na náhradu škody musia byť splnené všetky tri predpoklady, čo v danom prípade preukázané nebolo, správne súd prvej inštancie žalobu žalobkyne zamietol. V súvislosti s jej odvolacími námietkami (a na zdôraznenie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia), že súdy oboch inštancií sa odchýlili od ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky i Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, odvolací súd poukázal na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 301/2009 zo dňa 27. októbra 2010, rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 219/2007 zo dňa 30. júla 2008 a sp. zn. 3 Cdo 32/2007 zo dňa 29. marca 2007, z ktorých rozhodnutí vyplýva, že nedodržanie lehoty na rozhodnutie o návrhu na vklad do katastra nehnuteľností môže mať za následok vznik zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom len vo vzťahu k takému zmenšeniu majetku účastníka katastrálneho konania, ktoré bolo priamo a nesprostredkovane spôsobené práve a iba týmto postupom. Aj keď nedodržanie lehoty určenej podľa ustanovenia § 32 ods. 1 katastrálneho zákona je procesný postup priečiaci sa zákonu, nemôže katastrálny úrad z dôvodu dopustenia sa tejto procesnej nesprávnosti zodpovedať za všetko, čo nastalo v čase po uplynutí lehoty, v ktorej mal rozhodnúť o vklade až do rozhodnutia o vklade a čo malo negatívny dopad na majetok účastníka katastrálneho konania. Odvolací súd zotrval na svojom názore vyjadrenom v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí sp. zn. 5 Co 56/2012 z 20. júna 2013, že v danom prípade medzi nesprávnym úradným postupom a vzniknutou škodou nie je priama príčinná súvislosť ako priama väzba javov, v ktorých jeden jav vyvoláva druhý jav, teda príčina a následok. Aj keď právny predchodca žalobkyne konkurz predávajúceho nezavinil a neporušil žiadnu svoju povinnosť, a k vyhláseniu konkurzu došlo až po nesprávnom úradnom postupe žalovaného, toto bola ďalšia skutočnosť, ktorá sa pridružila, pričom nárok na zaplatenie kúpnej ceny nebol ani len čiastočne uspokojený v konkurznom konaní voči predávajúcemu. Nehnuteľnosť bola zahrnutá do konkurznej podstaty a v rámci nej predaná. Pohľadávka však nebola zabezpečená záložným právom a v rámci zaradenia nebola uspokojená ani čiastočne. Teda sled príčina a následok nebol priamy, bezprostredný a neprerušený. Bol iba sprostredkovaný. K zmenšeniu majetku právneho predchodcu žalobcu došlo preto podľa názoru odvolacieho súdu až po tom, čo si uplatnil pohľadávku prvej triedy v konkurznom konaní na základe rozsudku Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 3 Cbi 128/2005 a nebol uspokojený ani čiastočne. Pokiaľ žalobkyňa v odvolaní navrhla vypočúť L. B., advokáta so sídlom advokátskej kancelárie v Bratislave, Martina Benku 10, ktorý ako správca konkurznej podstaty úpadcu Y. podával návrh na vyhlásenie konkurzu na majetok predávajúceho, odvolací súd na takýto návrh neprihliadol s odôvodnením, že žalobkyňa bola poučená podľa ustanovenia § 120 ods. 1, 4 O. s. p., že všetky dôkazy musí predložiť alebo označiť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa končí dokazovanie, najneskôr do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej. Bola poučená aj o tom, že na dôkazy predložené a označené neskôr súd neprihliada. O trovách odvolacieho konania odvolací súd nerozhodoval s tým, že o nich rozhodne súd prvej inštancie postupom podľa § 224 ods. 4 O. s. p.

2. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa. Navrhla ho zrušiť a vec vrátiť

odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila tým, že a/ súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočnila jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“), b/ napadnutý rozsudok odvolacieho súdu závisel od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP). K jednotlivým dovolacím dôvodom v podrobnostiach žalobkyňa uviedla, že podľa jej presvedčenia je napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nepreskúmateľné z dôvodu, že odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia nereagoval na obsah odvolacích námietok poukazujúcich na rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako súdu dovolacieho pri hodnotení nárokov na náhradu škody; s hmotnoprávnou úpravou nároku na náhradu škody sa nevysporiadal, hoci ho k tomu zaväzovalo podané odvolanie a základné zásady konania pred súdom. Osobitne odvolací súd nevysvetlil, ako je možné ako príčinu vzniku škody označiť začatie konkurzného konania, ktoré začalo po viac ako jednom roku od uplynutia zákonnej lehoty na rozhodnutie o vklade. Odvolací súd zjavne nerozlíšil medzi príčinou a následkom a odklonil sa od hodnotenia časovej následnosti úkonov, ktoré je determinujúce pre určenie príčiny a následku a teda aj príčinnej súvislosti. Výklad aplikovaných právnych noriem bol realizovaný spôsobom nekriticky favorizujúcim štát obzvlášť v otázke interpretácie pojmu príčinná súvislosť. V prejednávanej veci boli naplnené všetky podmienky pre priznanie nároku na náhradu škody voči Slovenskej republike, naplnenie dvoch (z celkovo troch) predpokladov priznania nároku na náhradu škody, a to vznik škody a protiprávny stav spočívajúci v nesprávnom úradnom postupe konštatovali aj súdy oboch inštancií. V danom prípade nielenže nebolo o návrhu na vklad rozhodnuté v zákonom stanovenej lehote, čo samo o sebe je nesprávnym úradným postupom, ale navyše ešte pred vyhlásením konkurzu na predávajúceho, správny orgán povoľujúci vklad vlastníckeho práva konanie nezákonne prerušil a potom nezákonne zastavil, pričom nerešpektoval jednoznačne vyslovený právny názor odvolacieho orgánu - Katastrálneho úradu v Prešove, vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí sp. zn. V 13/2004 z 21. januára 2005, hoci tak bol podľa zákona povinný urobiť (§ 59 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb.). Aj následne vydané rozhodnutie o zamietnutí vkladu z 2. mája 2005 bolo zrušené Krajským súdom v Prešove, čo potvrdzuje nezákonnosť a svojvôľu pri vydávaní predmetného rozhodnutia. V nadväznosti na uvedené žalobkyňa vyslovila názor, že jedinou príčinou vzniku škody je dlhodobá a hrubá nečinnosť katastrálneho úradu. Ten totiž od podania návrhu na vklad dňa 13. júla 2004 kladne nerozhodol až do momentu vyhlásenia konkurzu na predávajúceho dňa 30. júna 2005, v dôsledku čoho nenastal očakávaný prírastok majetkových hodnôt na strane kupujúceho v podobe prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v hodnote podľa kúpnej zmluvy. Žalobkyňou riadne uplatňovaný nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v konkurznom konaní nebol ani len sčasti uspokojený. Existencia tohto nároku nepopiera nárok na náhradu škody voči štátu. Vydané rozhodnutie nezodpovedá legitímnym kritériám posudzovania škody, v ktorej súvislosti dovolateľka poukázala na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 125/1974 z 28. novembra 1974 (R 37/1975), sp. zn. 6 MCdo 11/2010 z 31. januára 2012 ako aj rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25 Cdo 187/2001 z 24. apríla 2003; taktiež aj rozhodnutia uvádzané odvolacím súdom nikdy nevyhlúčili zodpovednosť štátu za škodu v prípade nedodržania lehoty na povolenie vkladu. Ak aj bolo v danom prípade príčin viac (nedodržanie lehoty, vyhlásenie konkurzu) bolo potrebné určiť príčinu dôležitú, podstatnú a značnú a voči autorovi tejto príčiny vyvodiť zodpovednosť za škodu bez ohľadu na to, že na škodu sa podieľali prípadne aj iné sekundárne príčiny. Týmto názorom sa odvolací súd vôbec nezaoberal, čím sa zároveň odklonil od rozhodnutia dovolacieho súdu v inej veci.

3. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne a právne správne aj s poukazom na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a nie sú dané dôvody dovolania, pre ktoré by bolo potrebné napadnuté rozhodnutie zrušiť. Z uvedeného dôvodu navrhla, aby dovolací súd podané dovolanie ako neprípustné odmietol alebo ako nedôvodné zamietol.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že je potrebné ho zrušiť.

5. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014).

6. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. V danom prípade žalobkyňa prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje popri sebe z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a (zároveň) aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

13. Z doslovného znenia ustanovení CSP, ktoré sa vzťahujú na dovolacie konanie, nevyplýva jednoznačne, či prichádza do úvahy súbežné uplatnenie prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP ako aj v zmysle § 421 CSP.

14. Najvyšší soud v rozhodnutí z 19. januára 2017 sp. zn. 8 Cdo 213/2016 skúmal prípustnosť dovolania podaného po 1. júli 2016, ktorú dovolateľ vyvodzoval súbežne z oboch uvedených ustanovení. Senát 8 C vo svojom rozhodnutí nevyjadril právny názor, podľa ktorého by bola nemožná takáto kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania; dovolanie odmietol s odôvodnením, že jeho prípustnosť nevyplýva ani z § 420 písm. f/ CSP ani z § 421 ods. 1 CSP. Uvedený senát teda vychádzal z názoru, podľa ktorého dovolateľ môže vyvodzovať prípustnosť dovolania súbežne z oboch týchto ustanovení.

15. V inej právnej veci senát 3 C najvyššieho súdu dospel pri svojom rozhodovaní k názoru, ktorý je odlišný od záverov senátu 8 C, v zmysle ktorého je kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania vylúčená. Senát 3 C preto podľa § 48 ods. 1 CSP uznesením zo 6. marca 2017 sp. zn. 3 Cdo 8/2017 postúpil vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu (ďalej len „veľký senát“), pričom v uznesení o postúpení veci odôvodnil svoj odlišný právny názor.

16. Veľký senát, ktorého právny názor je pre senáty najvyššieho súdu záväzný (§ 48 ods. 3 veta prvá CSP), vo svojom rozhodnutí z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017 dospel k záveru: „Kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP a § 421 CSP je neprípustná. Ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP. Ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a/ až f/ CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste.“

17. Najvyšší súd v súlade s vyššie uvedenými závermi posudzoval prípustnosť dovolania žalobkyne v danom prípade iba z hľadiska ňou tvrdenej procesnej vady zmätočnosti (§ 420 písm. f/ CSP); v rámci dovolacieho prieskumu teda nepristúpil k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia dovolateľky, že jej mimoriadny opravný prostriedok je prípustný tiež podľa § 421 CSP.

18. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu do 30. júna 2016 považovala za vady zmätočnosti najzávažnejšie procesné nesprávosti, ktoré bez ďalšieho viedli k zrušeniu napadnutého rozhodnutia (1 Cdo 345/2014, 2 Cdo 43/2012, 3 Cdo 98/2005, 4 Cdo 344/2014, 5 Cdo 101/2015, 6 Cdo 292/2013, 7 Cdo 500/2014, 8 ECdo 259/2014). Aj za účinnosti novej právnej úpravy je aktuálny právny názor, podľa ktorého prípustnosť dovolania nezakladá tvrdenie dovolateľa o existencii vady zmätočnosti, ale len zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 127/2012, 2 Cdo 609/2015, 3 Cdo 29/2016, 4 Cdo 133/2015, 5 Cdo 467/2014, 6 Cdo 5/2014, 7 Cdo 7/2016, 8 Cdo 450/2015).

19. Podľa presvedčenia žalobkyne je jej mimoriadny opravný prostriedok prípustný podľa § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

20. Dovolateľka tvrdí, že napadnutý rozsudok je nedostatočne odôvodnený a nepreskúmateľný, čím v podstate namieta nedostatok odôvodnenia a že ňou namietaná okolnosť zakladá vadu zmätočnosti. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) ale zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality odôvodnenia) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila (len) tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (viď § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.). Vada tejto povahy nebola považovaná za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania. S týmto názorom sa stotožnil aj ústavný súd (I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

21. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie:

„Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ Stanovisko bolo uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 2/2016. Podľa právneho názoru veľkého senátu sa zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, nedotkli podstaty a zmyslu tohto stanoviska; vzhľadom na to treba predmetné stanovisko považovať za aktuálne a pre súdnu prax použiteľné aj po uvedenom dni.

22. Dovolací súd pripomína, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP (predtým § 157 ods. 2 O. s. p. v spojení s § 211 ods. 2 O. s. p.), je nepreskúmateľné.

23. Podľa právnej úpravy platnej do 30. júna 2016 v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé (§ 157 ods. 2 O. s. p.).

24. Tak odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, ako aj odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu musí obsahovať zákonom stanovené náležitosti. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozsudku je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu musí byť zároveň i prostriedkom kontroly v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku.

25. Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že konanie je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu takej intenzity, ktorá odôvodňuje aplikáciu (ako výnimky) druhej vety stanoviska R 2/2016 a zakladá tak prípustnosť i dôvodnosť podaného dovolania v prejednávanej veci. Tento nedostatok spočíva predovšetkým v tom, že odvolací súd sa v odôvodnení vôbec nezaoberal odvolacou argumentáciou žalobkyne, ktorá si vyžadovala špecifickú odpoveď a ktorá mohla mať eventúálne zásadný význam pre rozhodnutie vo veci. Žalobkyňa v odvolaní namietala, že v danom prípade došlo k vzniku škody nielen nesprávnym úradným postupom spočívajúcim v nedodržaní zákonom stanovenej lehoty pre povolenie vkladu, ale aj nezákonným postupom (rozhodnutiami) správneho orgánu nerešpektujúceho názory odvolacieho orgánu vyslovené v zrušujúcich rozhodnutiach. S touto argumentáciou sa odvolací súd nevysporiadal náležite, aj keď sám konštatoval, že postup správneho orgánu (po uplynutí zákonom stanovenej lehoty pre povolenie vkladu) sa javí byť svojvoľný. Najvyšší súd už v rozsudku z 29. marca 2007 sp. zn. 3 Cdo 32/2007 (jeho rozhodnutie bolo uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, zošit 3/2008, pod č. 28) konštatoval, že nedodržanie lehoty určenej § 32 ods. 1 katastrálneho zákona je jednoznačne procesný postup priečiaci sa zákonu. Na druhej strane ale nemožno prehliadať, že tento postup môže mať za následok vznik zodpovednosti podľa zákona č. 58/1969 Zb. (v súčasnosti zákona č. 514/2003 Z. z.) len vo vzťahu k takému zmenšeniu majetku účastníka katastrálneho konania, ktoré bolo priamo a nesprostredkovane spôsobené práve (iba) týmto postupom. Ak katastrálny úrad nerozhodne o návrhu na vklad v určenej lehote, nemôže len z titulu dopustenia sa uvedenej procesnej nesprávnosti (bez ďalšieho) zodpovedať za všetko, čo nastalo v čase po uplynutí lehoty, v ktorej mal rozhodnúť o vklade, do rozhodnutia o vklade, a čo malo negatívny dopad na majetok účastníka katastrálneho konania. V prejednávanej veci však došlo nielen k uvedenej procesnej nesprávnosti

svedčiacej záveru o nesprávnom úradnom postupe, ale aj k celému radu ďalších nesprávnych rozhodnutí, ktorých vplyv na následok, ktorý nastal, odvolací súd nevyhodnotil s poukazom na odvolaciu argumentáciu žalobkyne. Tieto otázky boli pritom podľa názoru dovolacieho súdu s ohľadom na okolnosti daného prípadu pre posúdenie veci podstatné a pre nedostatok ich riešenia v rozhodnutí odvolacieho súdu ich nemohol posudzovať a prípadne riešiť dovolací súd.

26. Dovolací súd pripomína, že vzťah príčinnej súvislosti (kauzálny nexus) medzi nezákonným rozhodnutím, resp. nesprávnym úradným postupom a škodou zákon nevysvetľuje. V právnej teórii sa týmto vzťahom označuje priama väzba javov (objektívnych súvislostí), v rámci ktorého jeden jav (príčina) vyvoláva druhý jav (následok). O vzťah príčinnej súvislosti ide, ak je medzi nezákonným rozhodnutím - resp. nesprávnym úradným postupom a škodou vzťah príčiny a následku. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastáva. Otázka príčinnej súvislosti nie je otázkou právnou, ide o skutkovú otázku. Právnym posúdením je vymedzenie, ako má byť zisťovaná príčinná súvislosť medzi ujmou (ako následkom) a skutočnosťou (ako príčinou) tejto ujmy. Pre posúdenie vzniku zodpovednosti za škodu má preto zásadný význam otázka, v čom konkrétne spočíva škoda (majetková ujma), za ktorú je náhrada požadovaná. Práve vo vzťahu medzi konkrétnou ujmou poškodeného (pokiaľ vznikla) a konkrétnym konaním škodcu (ak je protiprávne) sa zisťuje príčinná súvislosť. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba škodu izolovať zo všeobecných súvislostí a skúmať, ktorá príčina ju vyvolala. Pritom nie je rozhodujúce časové hľadisko, ale vecná súvislosť príčiny a následku; časová súvislosť ale napomáha pri posudzovaní vecnej súvislosti (porovnaj R 21/1992). V postupnom slede javov je každá príčina niečím vyvolaná (sama je následkom niečoho) a každý ňou spôsobený následok sa stáva príčinou ďalšieho javu. Zodpovednosť však nemožno robiť závislou na neobmedzenej kauzalite. Atribútom príčinnej súvislosti je totiž „priamosť“ pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušovaný; nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba v dôsledku toho skúmať, či v komplexe skutočností prichádzajúcich do úvahy ako (priama) príčina škody existuje skutočnosť, s ktorou zákon spája zodpovednosť za škodu.

27. Ako už bolo uvedené, odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia nerozlišoval podmienky na uplatnenie nároku na náhradu škody z titulu nezákonného rozhodnutia od nároku na náhradu škody z titulu nesprávneho úradného postupu, vznik škody a príčinnú súvislosť medzi škodou a nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, t. j. vzťah príčiny a následku. Dovolací súd zdôrazňuje, že otázka príčinnej súvislosti nie je otázkou právnou, ide o skutkovú otázku, ktorá môže byť riešená len v konkrétnych súvislostiach. V danom prípade ide o zodpovedanie otázky, či nesprávny úradný postup katastrálneho úradu a v nadväznosti naň vydané nezákonné rozhodnutia boli len jednými článkami reťazca príčin, avšak nie rozhodujúcimi, alebo tieto skutočnosti boli tými v reťazci príčin, ktoré viedli neodvratne k spôsobeniu škody (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 MCdo 11/2010 z 31. januára 2012), a preto následná skutočnosť (vyhlásenie konkurzu a speňaženie majetku úpadcu) nemôže byť braná do úvahy (nemožno na ňu brať zreteľ).

28. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f/ CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutia vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôžu byť považované za správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1, § 450 CSP).

29. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania týkajúceho sa dovolania proti tomuto (zrušenému) rozsudku krajského súdu (453 ods. 3 CSP).

30. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.